

- C. 163–168. URL: <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1388/1/163-168.pdf>
6. Власюк О. С. Теорія і практика економічної безпеки в системі науки про економіку : монографія. Київ : Лібра, 2008. 48 с.
 7. Тимохова Г. Б. Фінанси, гроші та кредит: навч. посіб. Київ : Кондор, 2019. 592 с.
 8. Фінансова грамотність та обізнаність: факти та висновки. Київ, 2021. 42 с. URL: http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/02/finlit_survey_6dec2010_ua.pdf
 9. Грошово-кредитна та фінансова статистика. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finsanova-statistika-sichen-2021-roku>
 10. Статівка Н. В., Тимохова Г. Б. Економічні аспекти збереження соціального потенціалу в сучасному українському суспільстві. *Вчені записки Харківського гуманітарного університету «Народна українська академія»*. 2021. Т. 27. С. 136–146.

REFERENCES

- “Finansova hramotnist ta obiznanist: fakty ta vysnovky” [Financial Literacy and Awareness: Facts and Conclusions]. Kyiv, 2021. http://www.fst-ua.info/wp-content/uploads/2019/02/finlit_survey_6dec2010_ua.pdf
- “Hroshovo-kredytна ta finansova statystyka” [Monetary and Financial Statistics]. <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finsanova-statistika-sichen-2021-roku>
- Moskalenko, V. “Suchasni napriamky doslidzhen v ekonomichnii psykholohii” [Modern Areas of Research in Economic Psychology]. *Sotsialna psykholohiia*, no. 3 (2004): 3-21.
- Oklander, M. A., and Zharska, I. O. *Povedinka spozhyvacha* [Consumer Behavior]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, 2014.
- Pachkovskiy, Yu. F., and Maksymenko, A. O. *Spozhyvcha povedinka ukrainskykh domohospodarstv* [Consumer Behavior of Ukrainian Households]. Lviv, 2014.
- Stativka, N. V., and Tymokhova, H. B. “Ekonomichni aspekty zberezhenia sotsialnoho potentsialu v suchasnomu ukrainskomu suspilstvi” [Economic Aspects of Preserving Social Potential in Modern Ukrainian Society]. *Vcheni zapysky Kharkivskoho humanitarnoho universytetu «Narodna ukrainska akademiia»*, vol. 27 (2021): 136-146.
- Tymokhova, H. B. *Finansy, hroshi ta kredyt* [Finance, Money and Credit]. Kyiv: Kondor, 2019.
- Tyshchenko, O. I. “Rozvytok Cashless-rozrakhunkiv v bankivskomu sektori” [Development of Cashless Payments in the Banking Sector]. *Visnyk Skhidnoukrainskoho natsionalnoho universytetu imeni V. Dalia*. 2016. <http://dspace.snu.edu.ua:8080/jspui/bitstream/123456789/1388/1/163-168.pdf>
- Vlasiuk, O. S. *Teoriia i praktyka ekonomichnoi bezpeky v systemi nauky pro ekonomiku* [Theory and Practice of Economic Security in the System of Economic Science]. Kyiv: Libra, 2008.
- Zoska, Ya. V. *Suspilstvo spozhyvannia ta sotsialni praktyky spozhyvachiv v Ukraini* [Consumer Society and Social Practices of Consumers in Ukraine]. Zaporizhzhia, 2011.

УДК 519.651:338.27

JEL: O21; Q01

DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-95-101>

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ ТА КРАЇН СВІТУ НА ОСНОВІ КОРИГУВАННЯ МОДЕЛЕЙ ЛІНІЙНОЇ ЕКОНОМІКИ

©2022 БЛАГУН І. С., РОМАНЮК М. Д., СУДУК Н. В., МЕНДЕЛА Є. М.

УДК 519.651:338.27

JEL: O21; Q01

Благун І. С., Романюк М. Д., Судук Н. В., Мендела Є. М. Забезпечення сталого розвитку України та країн світу на основі коригування моделей лінійної економіки

Останнім часом набуває актуальності теза про те, що використання методів і моделей лінійної економіки може призвести до негативних соціальних та екологічних наслідків турбулентного економічного розвитку, які буде важко виправити. Дедалі міцнішою стає теза про необхідність розвитку без порушення можливості задовольнити потреби майбутніх поколінь. Об'єктом дослідження є процес забезпечення сталого розвитку економіки країни шляхом коригування лінійних моделей економічних процесів. Найбільш проблемним є перехід від лінійного програмування економічних процесів до розвитку без порушення можливості задовольнити потреби майбутніх поколінь. До пропонованих методів слід віднести позитивний вплив більш розвинених країн на економіку, ефективність, екологію та соціальні проблеми в менш розвинених країнах. Такий підхід дає змогу формування пропозицій відносно майбутньої перспективи функціонування бізнесу. Доцільно назвати управління суб'єктами господарювання в напрямку сталого розвитку, у модельному підході це має бути модель сталого підприємництва. Його головною метою має стати підвищення якості життя. Модель являє собою відбиття безперервного процесу збалансування економічних, соціальних та екологічних цілей господарюючих суб'єктів, що передбачає гнучку зміну розподілу ресурсів у міру зміни середовища. Крім того, передбачено стимулюючий вплив на оточення та збільшення шансів на ринку. Моделлю сталого розвитку як на мікро-, так і макrorівнях є використання циркулярної економіки, побудованої на причинному аспекті інновацій у процесі формування моделі її розвитку. Саме до майбутньої перспективи функціонування бізнесу належить пропозиція в модельному підході сталого підприємництва щодо управління підприємницькою діяльністю загалом та будь-яким підприємством зокрема в напрямку сталого розвитку. Його головною метою є підвищення якості життя. Модельний підхід полягає в безперервному процесі збалансування економічних, соціальних та екологічних цілей на підприємствах, що передбачає гнучку зміну розподілу ресурсів у міру зміни середовища. Крім того, передбачено стимулюючий вплив на оточення підприємницької діяльності (компанії) з метою збільшення шансів на ринку.

Ключові слова: модель сталого розвитку, лінійна економіка, циркулярна економіка, розподіл ресурсів, коригування лінійних моделей, причинний аспект побудови моделі, сталі підприємництва, модель сталого підприємства, інноваційний аспект формування моделі сталого підприємництва, турбулентний економічний розвиток.

Бібл.: 12.

Благу Іван Семенович – доктор економічних наук, професор, декан економічного факультету, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

E-mail: blagun@email.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3796-4164>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55605108000>

Романюк Михайло Дмитрович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри менеджменту і маркетингу, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

E-mail: romaniuk.md@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1468-4226>

Scopus Author ID: 57210842525

Судук Наталія Василівна – кандидат економічних наук, викладачка кафедри економічної кібернетики, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

E-mail: natallia.suduk@pnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9720-7061>

Мендела Євгенія Миколаївна – асистент кафедри готельно-ресторанної та курортної справи, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка (вул. Шевченка, 57, Івано-Франківськ, 76018, Україна)

E-mail: zenja.mendela@pnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0846-6449>

UDC 519.651:338.27

JEL: O21; Q01

Blahun I. S., Romaniuk M. D., Suduk N. V., Mendela Ye. M. Ensuring Sustainable Development of Ukraine and Countries of the World on the Basis of Adjustment of the Linear Economy Models

Recently, the thesis that the use of methods and models of a linear economy can lead to negative social and environmental consequences of turbulent economic development, which will be difficult to correct, has become relevant. The thesis on the need for development without violating the ability to meet the needs of future generations is becoming more and more insistent. The object of the research is the process of ensuring the sustainable development of the country's economy by adjusting linear models of economic processes. The most problematic is the transition from linear programming of economic processes to development without violating the ability to meet the needs of future generations. The proposed methods include the positive influence of more developed countries on the economy, efficiency, ecology and social problems in less developed countries. This approach allows to form proposals for the future prospects of business functioning. It is advisable to name the management of economic entities in the direction of sustainable development, in the model approach it should be a model of sustainable entrepreneurship. Its main goal should be to improve the quality of life. The model is a reflection of the continuous process of balancing the economic, social and environmental goals of economic entities, which provides for a flexible change in the distribution of resources as the environment changes. In addition, there is a stimulating impact on the environment and an increase in the chances in the market. The model of sustainable development at both micro and macro levels is the use of a circular economy built upon the causal aspect of innovation in the process of forming a model for its development. The proposal as to the model approach of sustainable entrepreneurship regarding the management of entrepreneurial activity in general and any enterprise in particular in the direction of sustainable development belongs to the future perspective of business functioning. Its main goal is to improve the quality of life. The model approach consists in the continuous process of balancing economic, social and environmental goals at enterprises, which involves a flexible change in the allocation of resources as the environment changes. In addition, there is a stimulating impact on the environment of entrepreneurial activity (of a company) in order to increase the chances in the market.

Keywords: model of sustainable development, linear economy, circular economy, resource allocation, adjustment of linear models, causal aspect of model building, sustainable entrepreneurship, sustainable enterprise model, innovative aspect of sustainable entrepreneurship model formation, turbulent economic development.

Bibl.: 12.

Blahun Ivan S. – D. Sc. (Economics), Professor, Dean of the Faculty of Economics, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (57 Shevchenka Str., Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

E-mail: blagun@email.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-3796-4164>

Scopus Author ID: <https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=55605108000>

Romaniuk Mykhailo D. – D. Sc. (Economics), Professor, Head of the Department of Management and Marketing, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (57 Shevchenka Str., Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

E-mail: romaniuk.md@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1468-4226>

Scopus Author ID: 57210842525

Suduk Nataliia V. – PhD (Economics), Lecturer of the Department of Economic Cybernetics, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (57 Shevchenka Str., Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

E-mail: natallia.suduk@pnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9720-7061>

Mendela Yevheniia M. – Assistant Assistant of the Department of Hotel and Restaurant and Resort Business, Vasyl Stefanyk Precarpathian National University (57 Shevchenka Str., Ivano-Frankivsk, 76018, Ukraine)

E-mail: zenja.mendela@pnu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0846-6449>

Протягом останнього часу в населення планети почало зростати переконання, підтвержене численними фактами, що подальше використання методів і моделей лінійної економіки може призвести до негативних соціальних та екологічних наслідків турбулентного економічного розвитку, які важко може бути виправити. Дедалі міцнішою стає теза про необхідність розвитку без порушення можливості задовольнити потреби майбутніх поколінь.

Глобалізація, конкуренція, зростання багатства багатьох верств населення – такими є основні ознаки світової економіки на сьогодні. Демографічна ситуація характеризується зростаючим населенням світу, яке зараз становить понад 6,8 мільярдів осіб, а якщо спрогнозувати на перспективу найближчих 30 років, то його чисельність має сягнути понад 9,8 мільярдів осіб [1]. Такі перспективи спричиняють швидке зростання споживання основних ресурсів, багато із яких обмежені вже на сьогодні та слабо відновлювані. Таким чином, маємо цілком природну перешкоду для майбутнього зростання світової економіки.

Отже, актуальність наукового завдання щодо коригування моделей лінійної економіки у світовому розвитку не викликає сумніву.

Метою наукового дослідження є узагальнення світового досвіду та формування методології моделювання розвитку економіки країн світу та України без порушення можливості задовольнити потреби майбутніх поколінь.

Об'єктом дослідження є процес забезпечення сталого розвитку економіки країни шляхом коригування лінійних моделей економічних процесів.

Теоретичною та науково-методичною базою роботи стали тематичні дослідження вітчизняних і зарубіжних учених. Для досягнення поставленої мети в роботі було використано загальнонаукові та спеціальні методи досліджень: системний підхід – для формування плану дослідження та розробки методики виявлення впливу соціально-економіко-екологічних чинників на світову економіку; порівняльний аналіз – для визначення тенденцій розвитку світових економічних процесів та показників соціально-економічного стану населення, оцінки позицій України в міжнародних рейтингах і за світовими індексами; факторний аналіз – для виявлення узагальнених соціально-економічних чинників впливу на розвиток економіки; методи математичної статистики – для встановлення взаємозв'язку узагальнених чинників із рівнем розвитку економіки та базових факторів забезпечення первинних потреб людини за рівнем та якістю життя; морфологічний аналіз – для уточнення категоріального апарату; аналіз, синтез і систематизація – для дослідження законодавчого та нормативно-правового забезпечення визначення рівня життя для різних груп населення, виявлення суперечностей та протиріч між основними нормативними документами та формулювання пропозицій щодо вдоскона-

лення моделювання економічних процесів; метод класифікації – для виділення нових класифікаційних ознак у ході моделювання економічних процесів.

За останні 40 років споживання сировини подвоїлось і зростає в геометричній прогресії без швидкої зміни бізнес-моделей [2]. Навіть розвиток ресурсозберігаючих технологій і різке зростання цін на деякі види сировини не здатні адекватно вирішити проблему сучасного зростання попиту [3].

Лінійну модель економічного розвитку в сучасному розумінні можна коротко охарактеризувати як послідовність дій, а саме:

придбання сировини, первинних матеріалів та енергії → первинна обробка сировини та матеріалів → виготовлення готової продукції → використання, обслуговування, ремонт → утилізація, звалище, відвали.

Кожен із наведених етапів супроводжується появою відходів виробничої діяльності та зростанням доданої вартості.

Зазначимо, що потік сировини й енергії в цій моделі відбувається в одному напрямку, тобто від природного середовища до економічної системи, яка висмоктує ресурси, а потім обтяжує екосистему твердими, рідкими та газоподібними відходами.

Внаслідок необдуманих дій людства глобальна екосистема почала скорочуватися, в результаті чого зменшилася поверхня розселення, відбувається розширення пустель, підвищується рівень океану тощо.

Зростання чисельності населення призводить до збільшення споживання продуктів, зростання поголів'я худоби та інтенсифікації сільськогосподарського виробництва.

З іншого боку, площа внутрішніх водойм і біорізноманіття зменшуються. Ці процеси постійно прискорюються, що вимагає швидкого профілактичного реагування.

Така ситуація склалася внаслідок або нечіткого усвідомлення проблем, створених у результаті лінійної моделі управління, або свідомого перенесення її наслідків на бідні та периферійні регіони по відношенню до центрів світової економіки [4].

Це означає, що країни з високим рівнем розвитку економічних систем намагаються перенести негативні наслідки дії лінійної моделі на менш розвинуті країни. Відбувається зменшення негативного впливу виробничої діяльності на навколишнє природне середовище в країні з високим ступенем сільськогосподарської інтенсивності та високою капіталомісткістю виробництва за рахунок іншої території, як правило, країни з нижчим рівнем розвитку [5].

Численні негативні приклади включають надмірну експлуатацію ресурсів тропічних лісів (наприклад, Амазонки, Південно-Східної Азії), що має дуже негативний вплив на місцеве природне середовище, а

також на клімат усєї планети [6]. Були навіть випадки транспортування й утилізації використаних продуктів з розвинутих країн у менш розвинуті.

У 2018 р. на форумі COP24 представники багатьох держав вимагали відшкодування завданої шкоди й очікують допомоги у відновленні раніше пошкодженого природного середовища [7]. З іншого боку, на вищезгаданому Конгресі США обрали прозорі методи вимірювання викидів вуглекислого газу, які б дозволили об'єктивно оцінити країни як забруднювачі, щоб отримати від них компенсацію.

У цьому контексті варто підкреслити, що відомі також численні приклади та методи, що доводять позитивний вплив більш розвинених країн на економіку, ефективність, екологію та соціальні проблеми в менш розвинених країнах.

Нині економіка сталого розвитку є домінуючою тенденцією в альтернативній економіці. Вона перебуває на стадії розвитку й уточнення та становить нову парадигму економіки як галузі науки. Вона містить пропозиції щодо зміни цінностей, цілей і способів їх реалізації суб'єктами в управлінському процесі на кожному його рівні. Ці зміни вже знайшли відображення в стратегіях діяльності багатьох глобальних міжнародних організацій, у цілях політики урядів країн – членів Європейського Союзу. Вони мають протидіяти поглибленню соціально-економічного й екологічного дисбалансу в поточному управлінському процесі, що здійснюється за принципами неоліберальної економіки.

Зазначимо, що внаслідок фінансово-економічної кризи на межі першого та другого десятиліть 21 століття інтелектуальні зусилля були спрямовані в більш прагматичному напрямку. Зростає тиск на практичну корисність його припущень, маючи на увазі сталість розвитку, що загрожує темпами зростання населення, змінами його структури, масштабами погіршення стану навколишнього природного середовища, споживання та зростанням економічної нерівності. Тому важко заперечити той факт, що все більше економістів, а також представників інших наук, зосереджуючи свою увагу на цій проблемі, починають дискусію про економіку майбутнього.

Економіка набуває міждисциплінарного характеру, про що свідчить наведений контекст не лише меж економічного зростання та дисфункції сучасної економіки, а й етики, справедливості, моралі, культури, норм і цінностей.

З наведених міркувань випливає, що сталий розвиток – це концепція, в якій відшукуються модельні рішення, що вказують на гармонійність використання ресурсів інструментів і методів дій, які б забезпечували сталий розвиток. Ці моделі орієнтовані на формування нинішнього економічного, соціального та екологічного порядку, а в майбутньому – як бажаного стану світового господарства перед обличчям цивілізаційних загроз.

Однак виникають певні питання:

1. Який ступінь адаптації реальних управлінських рішень щодо економіки сталого розвитку в країнах з різним рівнем розвитку економіки?

2. Чи відомий рівень сталого розвитку по викремлених країнах?

Бажання отримати відповіді на ці питання вимагає розробки заходів та оцінки даних процесів з метою побудови подальших модельних пропозицій.

Поглиблюючи міркування з цього приводу, слід констатувати, що соціальний вимір, що відноситься до категорії якості життя, відображається в показниках безпеки праці й охорони здоров'я членів суспільства, не обмежуючи їх і не виключаючи їх від участі у формуванні національного доходу. Серед іншого це означає надання таких гарантій:

- ★ *на ринку праці* – доступ до роботи, поліпшення якості її умов, дотримання прав працівників і забезпечення гідної заробітної плати;
- ★ *на інвестиційному ринку* – інвестування в людський капітал через різні форми навчання працівників, розвиток їх адаптивності;
- ★ *на ринку культури, освіти і науки* – можливості для самореалізації населення.

Припускаючи, що головною метою економіки сталого розвитку є якість життя населення та його зростання, проаналізуємо оцінку цієї категорії в Україні на основі інформації, отриманої від Міжнародного проекту Numbeo, який щорічно складає рейтинг якості життя серед країн. Користуючись даними, які зібрані редакцією «Слово і діло» [8] за низку років, можна зробити деякі висновки.

Оцінка якості життя населення включає такі складові, як: рівень забруднення навколишнього середовища; кліматичні умови; вартість проживання на певній території, що враховує як вартість житла, так і купівельну спроможність населення, зважаючи на рівень доходів. Крім того, береться до уваги рівень безпеки та якості охорони здоров'я, а також якість інфраструктури.

За показником якості життя позиція України у 2015 р. була 75 із 86 можливих, а за рівнем життя – 52 із 56 можливих у той самий період і 62 із 71 можливого на період 2019 р. Показник якості життя на період 2020 р. склав 65 позицію із 80 можливих. Найближчими за станом до України виявились Індія, Панама, Ліван, Колумбія, Бразилія, Марокко, Пакистан, Китай, Росія, Таїланд, Гонконг.

Низьким є також рівень купівельної спроможності населення. Щодо навколишнього середовища, то воно характеризується високим ступенем забруднення.

Водночас до лідерів за цими показниками було віднесено Данію, Швейцарію, Фінляндію, Австралію та Нідерланди.

Важливим є показник розриву між багатим і бідним населенням (індекс Джині). В Україні індекс Джині один з найнижчих у світі – 25,36%, що може бути пов'язано зі значною часткою тінізації доходів населення.

Щодо відкритості даних, в Україні спостерігається значний прогрес за цим показником. Так, у 2020 р. наша країна вперше була представлена в Європейському рейтингу відкритості даних і зайняла 17 місце серед 35 країн, які швидко розвиваються. Україна набрала 2 180 балів із 2 600 можливих.

Починаючи з 2018 р. Україна фігурує в рейтингу кібербезпеки. У 2020 р. країна зайняла 25 місце серед 160 можливих.

У рейтингу щастя Україна посіла 123 місце зі 152 можливих. Під час визначення цього показника враховується рівень ВВП країни, очікувана тривалість життя, рівень корупції, зайнятість, рівень довіри в суспільстві, наявність громадянських свобод.

Рівень знання англійської мови складає 44 місце зі 100 можливих.

У глобальному рейтингу інновацій Україна у 2020 р. піднялася на 45 місце зі 131. Лідирує Швейцарія, останній у списку – Ємен.

У рейтингу економічної свободи Україна у 2020 р. посіла 131 місце. На першому виявився Гонконг, на останньому – Венесуела.

У рейтингах «Індекс демократії», «Індекс людського розвитку» та «Індекс процвітання» позиція України постійно змінюється. Якщо показники демократичності суспільства та людського розвитку неухильно поліпшуються, то показник процвітання знизився за останні роки з 63 до 111 місця.

Варто було б зазначити, що питання сталого розвитку розглядалося в літературі раніше, в контексті економічно слаборозвинутих країн. З іншого боку, формально категорія сталого розвитку спочатку з'явилася в документах міжнародних організацій, а потім у національних нормативних актах.

Своєю чергою, принципи, що сприяють такому розвитку, були включені в Лісабонську стратегію ЄС [9], прийняту Європейською Радою у 2000 р. Потім, у 2001 р., Рада Європи в Гетеборзі затвердила Стратегію сталого розвитку

У Лісабонському договорі 2007 р. про внесення змін до Договору про Європейський Союз та Договору про створення Європейського Співтовариства зазначено, що соціальна ринкова економіка буде основою сталого розвитку ЄС. Теоретичні положення цієї моделі враховують адаптацію методів та інструментів економічної політики до конкурентного економічного порядку [9].

Наразі основним документом ЄС у цій сфері є Стратегія розумного, сталого та інклюзивного зростання, прийнята у 2010 р. Європейською комісією [10] (Європа 2020 – Стратегія ...; Європейська комісія

«План дій...»). Крім цього, була сформульована нова парадигма розвитку стійких підприємств із застосуванням сталих інновацій. Крім того, використання фінансової підтримки ЄС окремими національними структурами можливе лише за умови виконання ними політики, зазначеної в цих документах. Ця ідея поступово втілювалася на практиці в окремих країнах, які щойно вступили до ЄС, здійснюючи економічну трансформацію. Також були створені національні стратегії постійного та сталого розвитку.

Серед цілей стратегії Європа 2020 визначено сім флагманських ініціатив. З точки зору циркулярної економіки важливі ініціатива Інноваційного Союзу та Resource Effective Europe.

У 2013 р. набула чинності 7-ма Програма екологічних дій [11], безпосередньо пов'язана з принципами циркулярної економіки. Її головне бачення: «У 2050 році громадяни отримають високу якість життя в екологічних межах планети» [11].

Наше процвітання та здорове довкілля впливають із інноваційної циркулярної економіки, де нічого не витрачається даремно і де природні ресурси використовуються комплексно. Своєю чергою, ООН у пункті 12 Порядку денного до 2030 року [12] вимагає:

- ✦ підвищення ефективності використання ресурсів та використання матеріалів на всіх етапах життєвого циклу;
- ✦ посилення реалізації стратегії інновацій та ефективності економіки;
- ✦ забезпечення міцної національної структури для сталого споживання та виробництва, інтегровану з національними та галузевими планами;
- ✦ використання економічних інструментів для підтримки більш ефективного поведіння з відходами.

Їх реалізація передбачає спрямування економіки на «зелений шлях», особливо через:

- 1) зниження енерго- і матеріаломісткості економіки;
- 2) підтримку розвитку сталого будівництва (планування, проектування, будівництво й управління).

Політика сталого розвитку національних економік формується через зовнішні та внутрішні суб'єктивні відносини.

Авторська ідея відповідає на мікрорівні вищезгаданим моделям якісного зростання та стійкої енергії.

Однак слід зауважити, що жодна із загальновідомих моделей не охоплює повністю всіх компонентів теоретичної концепції сталого розвитку. Перша з цих моделей є найпоширенішою і впроваджується в життя великими компаніями та досить добре відображає презентовану ідею. Це означає, що, незважаючи на неоднозначність визначення, прийняття цієї орієнтації компанією вимагає створення цінності для всіх її зацікавлених сторін.

Такий підхід охоплює сім сфер: організаційне управління; права людини; трудові відносини; навколишнє середовище; справедливу ринкову практику; відносини зі споживачами та соціальну прихильність. Еволюція цілей підприємства від економічної до поступової спрямованості соціальної відповідальності поступово стає реальністю в країнах ЄС.

Проте факти свідчать, що діяльність підприємств у нашій країні в цьому плані досі є неузгодженою та вибірковою. У короткостроковій перспективі реалізація цієї моделі через інтенсивну діяльність стикається з бар'єром прибутковості.

Тому необхідна довгострокова орієнтація, яка зміцнює позиції компанії на ринку через конкурентну перевагу.

З іншого боку, модель якості в процесі управління стосовно концепції сталого розвитку охоплює більш вузьку сферу. Політика її реалізації використовує різноманітні параметри, закономірності, стандарти, що визначають принципи якості продукції та послуг у процесі виробництва, матеріально-технічного забезпечення та споживання, а також їх безпеки. Вони створені в глобальній економіці міжнародними організаціями ISO, ВООЗ, ФАО та рекомендовані для використання в усіх країнах. Ця політика має позитивний вплив і ефективно втілюється в якість життя суспільства, вона відіграватиме все більш важливу роль зараз і в майбутньому.

ВИСНОВКИ

У ході дослідження доведено, що саме до майбутньої перспективи функціонування бізнесу належить у модельному підході сталого підприємництва пропозиція щодо управління підприємницькою діяльністю загалом та будь-яким підприємством зокрема в напрямку сталого розвитку.

Його головною метою є підвищення якості життя. Ця концепція пропагується з останнього десятиліття 20-го століття Всесвітньою радою бізнесу зі сталого розвитку та Міжнародним інститутом сталого розвитку.

Модельний підхід полягає в безперервному процесі збалансування економічних, соціальних та екологічних цілей на підприємствах, що передбачає гнучку зміну розподілу ресурсів у міру зміни середовища.

Крім того, передбачено стимулюючий вплив на оточення підприємницької діяльності (компанії) з метою збільшення шансів на ринку.

Моделювання сталого розвитку як на мікро-, так і макрорівнях має використовувати принципи циркулярної економіки, побудованої на причинному аспекті інновацій у процесі формування моделі її розвитку. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. UN World Population Prospects (2017). URL: <https://www.un.org/development/desa/publications/>

- world-population-prospects-the-2017-revision.html#:~:text=The%20current%20world%20population%20of,Nations%20report%20being%20launched%20today
2. Towards the Circular Economy. Economic and Business Rationale for an Accelerated Transition / Ellen MacArthur Foundation. 2013a. P. 14–16. URL: <https://tinyurl.com/hzfrxvb>
3. Jackson T. Societal Transformations for a Sustainable Economy. *Natural Resource Forum*. 2011. Vol. 36. Iss. 3. P. 155–164. DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1477-8947.2011.01395.x>
4. Welford R. Corporate environment at management, technology and sustainable development: postmodern perspectives and the need for a critical research agenda. *Business Strategy and the Environment*. 1998. Vol. 7. Iss. 1. P. 1–12. DOI: [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0836\(199802\)7:1<1::AID-BSE132>3.0.CO;2-7](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0836(199802)7:1<1::AID-BSE132>3.0.CO;2-7)
5. Korhonen J. Industrial ecology in the strategic sustainable development model: Strategic applications in industrial ecology. *Journal of Cleaner Production*. 2004. Vol. 12. Iss. 8–10. P. 809–823. DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2004.02.026>
6. Mayer A. et al. Importing Timber, Exporting Ecological Impact / Mayer A., Kauppi P., Angelstam P., Zhang Y., Tikka P. *Science*. 2005. Vol. 308. Iss. 5720. P. 359–360. DOI: 10.1126/science.1109476
7. COP 24 Katowice (2018). United Nations Climate Change Conference. URL: <https://unfccc.int/process-and-meetings/conferences/katowice-climate-change-conference-december-2018/katowice-climate-change-conference-december-2018>
8. Рейтинг якості життя. Слово і діло. URL: <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/05/infografika/suspilstvo/yak-zminyuvalosya-misce-ukrayiny-svitovyx-rejtynhax-2015-2020-rokax>; <https://www.slovoidilo.ua/2020/08/24/infografika/suspilstvo/misce-nezaleznoyi-ukrayiny-indeksax-rozvytku>; <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/23/infografika/svit/indeks-dzhyni-2020-sviti-yakym-buv-rozryv-mizh-bahatym-bidnym-naselennyam>; <https://www.slovoidilo.ua/2021/07/19/infografika/svit/indeks-yakosti-zhyttya-yak-zminyuvalosya-misce-ukrayiny-rejtynhu>
9. Лісабонська стратегія ЄС (2000–2010). URL: <https://mybiblioteka.su/tom2/9-54298.html>
10. Руденко О. В. Правові аспекти Європейської стратегії зі сталого, стійкого та інклюзивного зростання. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2017. Вип. 47. Т. 3. С. 166–169. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/33864/1/ПРАВОВІ%20АСПЕКТИ%20ЄВРОПЕЙСЬКОЇ%20СТРАТЕГІЇ.pdf>
11. Екологічні програми дій ЄС. URL: <https://sbs-envir.org/images/documents>
12. Перетворення нашого світу: Порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року. URL: <https://www.ua.undp.org/.../the-2030-agenda-for-sustainable-development.html>

REFERENCES

- “COP 24 Katowice (2018). United Nations Climate Change Conference”. <https://unfccc.int/process-and-meetings/conferences/katowice-climate-change-conference-december-2018/katowice-climate-change-conference-december-2018>

- ings/conferences/katowice-climate-change-conference-december-2018/katowice-climate-change-conference-december-2018
- "Ekolohichni prohramy dii YeS" [EU Environmental Action Programs]. <https://sbs-envir.org/images/documents>
- Jackson, T. "Societal Transformations for a Sustainable Economy". *Natural Resouce Forum*, vol. 36, no. 3 (2011): 155-164.
DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1477-8947.2011.01395.x>
- Korhonen, J. "Industrial ecology in the strategic sustainable development model: Strategic applications in industrial ecology". *Journal of Cleaner Production*, vol. 12, no. 8-10 (2004): 809-823.
DOI: <https://doi.org/10.1016/j.jclepro.2004.02.026>
- "Lisabonska stratehiia YeS (2000-2010)" [EU Lisbon Strategy (2000-2010)]. <https://mybiblioteka.su/tom2/9-54298.html>
- Mayer, A. et al. "Importing Timber, Exporting Ecological Impact". *Science*, vol. 308, no. 5720 (2005): 359-360.
DOI: 10.1126/science.1109476
- "Peretvorennia nashoho svitu: Poriadok denni u sferi staloho rozvytku do 2030 roku" [Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development]. <https://www.ua.undp.org/.../the-2030-agenda-for-sustainable-development.html>
- "Reitynh yakosti zhyttia. Slovo i dilo" [Quality of Life Rating. Word and Deed]. <https://www.slovoidilo.ua/2021/01/05/infografika/suspilstvo/yak-zminyvalosya-misce-ukrayiny-svitovyx-rejtynhax-2015-2020-rokax>; <https://www.slovoidilo.ua/2020/08/24/infografika/suspilstvo/misce-ne-zaleznoyi-ukrayiny-indeksax-rozvytku>; <https://www.slovoidilo.ua/2021/04/23/infografika/svit/indeks-dzhyni-2020-sviti-yakym-buv-rozryv-mizh-bahatym-bidnym-naselennyam>; <https://www.slovoidilo.ua/2021/07/19/infografika/svit/indeks-yakosti-zhyttya-yak-zminyvalosya-misce-ukrayiny-rejtynhu>
- Rudenko, O. V. "Pravovi aspekty Yevropeiskoi stratehii zi staloho, stiikoho ta inkluzyvnoho zrostannia" [Legal Aspects of the European Strategy for Smart, Sustainable and Inclusive Growth]. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho natsionalnoho universytetu. Seriia «Pravo»*, iss.47, part 3 (2017): 166-169. <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/bitstream/lib/33864/1/ПРАВОБІ%20АСПЕКТИ%20ЄВРОПЕЙСЬКОЇ%20СТРАТЕГІЇ.pdf>
- "Towards the Circular Economy. Economic and Business Rationale for an Accelerated Transition". Ellen MacArthur Foundation. 2013a. <https://tinyurl.com/hzfrxvb>
- "UN World Population Prospects (2017)". <https://www.un.org/development/desa/publications/world-population-prospects-the-2017-revision.html#:~:text=The%20current%20world%20population%20of,Nations%20report%20being%20launched%20today>
- Welford, R. "Corporate environment at management, technology and sustainable development: postmodern perspectives and the need for a critical research agenda". *Bussines Strategy and the Environment*, vol. 7, no. 1 (1998): 1-12.
DOI: [https://doi.org/10.1002/\(SICI\)1099-0836\(199802\)7:1<1::AID-BSE132>3.0.CO;2-7](https://doi.org/10.1002/(SICI)1099-0836(199802)7:1<1::AID-BSE132>3.0.CO;2-7)